

STATENS UTDANNINGSKONTOR I ROGALAND

TILBAKEMELDING FRÅ KOMMUNEBESØK I BOKN KOMMUNE 13. MARS 2001

INNLEIING

Statens utdanningskontor i Rogaland var på kontakt- og tilsynsbesøk i Bokn kommune 13. mars 2001. Utdanningskontoret sitt føremål med slike besøk er å fremje dialog og kontakt og å få konkret kunnskap om situasjonen i kommunen. Med utgangspunkt i ny opplæringslov og arbeidet med innføringa av L97, vart det fokusert på kvalitetsutvikling og kvalitetsvurdering, og særleg på utviklingstiltak knytte til ungdomssteget. Skoleetaten i kommunen planla detaljane i programmet saman med utdanningskontoret og sende inn utfyllande dokument før besøket. Utdanningskontoret er nøgd med førearbeidet.

Kommunebesøket starta på Bokn skule der seksjonssjef for skule, Dag Halvorsen, ønskte velkommen og presenterte opplegget for kommunebesøket. På denne delen av besøket deltok i tillegg til seksjonssjefen, ordførar Svein Ove Alvestad, rektor Ingjerd Thuastad, PP-leiar Jorid Vea og Fau-leiar Gry Kvinnesland Øvrebø frå Bokn kommune.

Det blei her gitt orienteringar om organiseringa av kommunen generelt og av seksjon skule spesielt, om standarden på skuleanlegg og utstyr, om elev- og foreldremedverknad og om gjennomføringa av reform 97 på ungdomssteget. Vi fekk presentert skulen sitt arbeid med ei ny elev- og lærarrolle, omlegging av skuledagen og nye arbeidsmåtar samt om tilpassa opplæring og spesialundervisning.

Andre del av besøket var lagt til sjøhuset i Alvestadkroken der vi etter ei nydeleg fiskesuppe og fersk torsk, heldt fram med møtet. Her deltok i tillegg til dei som er nemnde ovanfor: varaordførar Arne Hosaas, formannskapsmedlemmane Leif Vatnaland og Åse Bratthammer, leiar av driftsstyret Sigrunn H. Hosaas, rådmann Jan Erik Nygaard og hovudtillitsvald for Norsk Lærarlag Bokn, Jan Sollid.

Frå utdanningskontoret deltok utdanningsdirektør Sigmund Sunnanå og rådgivar Audun Gjerde. I tillegg hadde vi ved dette kommunebesøket gleda av å ha med 2 representantar frå det nyetablerte Læringssentret; Ine K. Sander og Ellinor Østby.

Rapporten er skriven med utgangspunkt i kommunebesøket, innsende dokument og annan kontakt mellom utdanningskontoret og Bokn kommune.

KVALITETSUTVIKLING OG KVALITETSVURDERING

Organisering

Organisering og leing av skulen i Bokn, på kommunenivået og skulenivået, har vore eit omstridt tema over lengre tid. Utdanningsdirektøren har tidlegare peikt på at kombinasjonen skulesjef/rektor ikkje var i samsvar med lovverket. Dette har kommunen retta frå 01.01.00. Det skulefaglege arbeidet på kommunenivået blir no ivareteke av seksjonssjef skule, som i tillegg til grunnskulen har ansvar for PP-tenesta, skulefritidsordninga og vaksenopplæringa. Det er avsett 80 % stilling til denne funksjonen. Rektor på skulen har 90 % av stillinga si til administrasjon. Det gjekk fram at seksjonssjefen er tenkt å assistere rektor i resten av stillinga si. Samstundes har skulen mist den tekniske kontorhjelpa ein hadde før, og skal no få denne hjelpa frå den nye seksjonen *Servicetorget*. I praksis har det blitt slik at seksjonssjefen må gjere kontorteknisk arbeid for skulen i rest-tida si, slik vi forstod det. Vi fekk inntrykk av at ein frå skulehald var svært lite nøgd med denne nye ordninga. Hovudtillitsvald i Bokn lærarlag uttrykte stor skepsis til ressursbruken.

Utdanningsdirektøren deler denne skepsisen. Det kan synast meiningslaust å la seksjonssjefen bruke deler av stillinga si til å gjere kontorteknisk arbeid. Det er vidare vårt råd at kommunen, etter å ha prøvd ordninga ei tid, vurderer om nyordninga med å la *Servicetorget* dekke skulen sitt behov for kontorteknisk hjelp, er ei tenleg ordning for skulen.

Utviklingsarbeid

Bokn kommune har utarbeidd ein ”Tiltaksplan for kvalitetsutvikling i Bokn skule i år 2000”. Planen byggjer på den felles ”Strategiplan for kvalitetsutvikling i grunnskulen 2000 – 2003” for Nord2-kommunane. Planen er utarbeidd med hovudmål og delmål og tiltak for kvart av åra. Tiltaksplanen inneheld også kompetanseutviklingstiltak. Skulen i Bokn står fram som utviklingsorientert, og er medviten om at det må arbeidast på mange arenaer og område når ein ønskjer å endre praksis i klasserommet. Seksjonssjef for skule framhever at samarbeidet i Nord2-nettverket og ikkje minst med Tysvær kommune, har hatt stor verd for Bokn. Personalet ved Bokn skule har henta inspirasjon og idetilfang frå Bifrost-skulen i Danmark (ved å dra på besøk til denne i nokre vinterferiedagar i år 2000) og frå Navestad-skulen i Sverige ved å delta på kurs og konferansar der representantar frå denne skulen har fortalt om sine idear, arbeidsmåtar og resultat. Det går også fram at PILOT-deltakinga i seg sjølv har vore ein inspirasjon og vitamin-innsprøyting for skulen.

Vi registrerer at det er ei målsetjing i kvalitetsutviklingsplanen at personalet skal få følgje med i ny kunnskap om undervisningsformer og metodar og at lokale kurs så langt det er råd, skal kombinerast med tilbod til foreldra. Utdanningsdirektøren finn særleg dette siste interessant, og bed om å bli nærare orientert om røynslene med og resultatata av slike opplegg. Vi registrerer også at Bokn kommune, til liks med mange andre kommunar, har hospiteringsordningar for lærarane som verkemiddel i kompetansehevinga, men at det har vore vanskeleg å få til i praksis. Dette er verkemiddel som det etter vår vurdering bør arbeidast vidare med, både når det gjeld å få lærarar til å hospitere ei eller fleire veker på andre skolar (gjerne i vidaregåande skole) eller å få lærarar til å hospitere i næringslivet elles.

Utdanningsdirektøren registrerte som eit særst positivt tiltak den ordninga kommunen har sett i verk med tilbod om sommarjobb for alle elevar i dei to siste åra på ungdomsskulen og det første i vidaregåande skule, og at kommunen har avtale med bedriftar om å betale halve løna for desse elevane for å opne opp for elevarbeidsplassar. Vi fekk orientering av ein av lærarane på ungdomssteget, Stein Magnar Gjerde, om arbeidsmåtene i 10. klasse (8 elevar):

L-97 skapte behov for å endre organiseringa av skuledagen for å kunne få til prosjektarbeid. Det viste seg at det å løyse opp organiseringa gav større rom for tilpassa opplæring, og var til fordel for både flinke og svake elevar. Timeplanane måtte løysast opp og årstimetale måtte nyttast i staden for veketimetale. Det fann stad ein læreprosess både hos elevar og lærarar. Mellom anna må ein passe på at det ikkje alltid er dei same elevane som må dra det tyngste lasset. Arbeidsgruppene måtte varierast frå prosjekt til prosjekt. Tilbod blei gjeve til elevane om utvida skuledag (til kl 1530) og blei teke imot langt utover det som var forventa. Integrering av elevar med vanskar er gjort mogleg ved alternativ bruk av ressursane, med positivt resultat for dei fleste, men slett ikkje for alle.

Lærarane sine erfaringar er at lærarane si tid i klassen saman med elevane ser ut til å vere viktigare enn talet på elevar i klassen. Erfaringane er også at lærarane må bruke meir av tida si på skulen for at dei saman skal kunne drøfte korleis dei skal møte, behandle og rettleie elevane.

Neste skuleår vil arbeidsmåtane og røynsleane frå denne klassen bli lagt til grunn for organiseringa av heile u-trinnet på Bokn skule.

Skulevurdering

Det går fram av årsmeldinga at Bokn skule har vore involvert i fleire skulevurderingsprosjekt i løpet av år 2000. Det er vidare i byrjinga av 2001 vedteke ein kommunal plan for det vidare arbeidet med skulevurdering.

Planen inneheld etter vår vurdering mykje teori og definisjonar om kva skulevurdering er og kan vere, og kva ein legg i dei ulike omgrepa som vert nytta. Det mest konkrete og kanskje mest interessante er det vurderingsprosjektet dei samarbeidande Nord-2 kommunane har utvikla i samarbeid med Høgskolen Stord/Haugesund. Dei samarbeidande kommunane har gjennom dette prosjektet fått bygd opp kompetanse i skulevurdering hos fleire av lærarane sine – som kommunane vil nyttiggjere seg ved å ”utveksle” vurdererarar. To Bokn-lærarar har teke del i skulevurdering på Nedstrand medan Bokn skule samstundes hadde besøk av to vurdererarar frå Frakkagjerd. Det går fram av plan for skulevurdering at dette skal følgjast opp i 2001/002. Det går igjen at hovudutfordringa i skulevurdering (som i anna vurdering) er å finne gode kriterier. Elles går det fram at deltaking i PILOT-prosjektet har vore viktig for skulen, og at det i dette utviklingsarbeidet ligg vesentlege element av skulevurdering. Kommunen har engasjert konsulentfirmaet Agenda til å stå for ei ekstern undersøking av ressursbruk, tenestekvalitet og intern og ekstern kommunikasjon. Rammene for kva som skal vurderast er sette av formannskapet. Vi vil tru at ei slik ekstern vurdering vil kunne nyttast til å kaste lys over problemstillingane knytt til oppgåver og ressursbruk for seksjonssjefen, og temaet kontorteknisk hjelp til skulen.

IKT

Bokn skule er med i det statleg initierte IKT-prosjektet ”PILOT” og meiner å ha stor nytte av dette. Prosjektet blir støtta av det kommunale prosjektet ”SkuleNær” der skulen og næringslivet i kommunen samarbeider om tiltak for ungdommen. Prosjekta er godt integrerte i skulekvardagen for ungdomsskuleelevane som får trening i bruk av gode IKT-verktøy, samarbeid med skular frå andre kommunar om elevprosjekt, og bruk av internett der det er tenleg.

I tiltaksdelen av Bokn kommune sin kvalitetsutviklingsplan for 2000-2003 er det mellom anna sett opp at det skal sikrast stabil drift av IKT-utstyret ved skulen. Dette er sikra ved ny

nettverk-serverar og ved eiga stilling som driftsansvarleg. Auka bruk av IKT som verktøy i undervisninga på ungdomssteget og mellomsteget er eit anna delmål der ein gjennom deltaking i PILOT er komen godt i veg. Kommunen vurderer deltakinga i PILOT som svært viktig for skulen. Prosjektleiaren Åse Bratthammer uttrykte det slik: "PILOT var svaret på det skulen ønskte å utvikle". Skulen opplever det likevel som eit problem at utstyret blir fort forelda og at skulen dermed er i kronisk manko for oppdatert utstyr.

Vi registrerte at kommunen i tillegg til eigen prosjektleiaren for PILOT, med ansvar for framdrift, programvare og opplæring av personalet, har oppretta stilling for IT-ansvarleg med ansvar for drift av anlegget. Ei slik satsing er etter utdanningsdirektøren si vurdering ei fornuftig og framtidretta løysing.

Skole/heim samarbeid

Kommunen vedgår å ha ei utfordring i å få til større medverknad i den daglege skuledrifta, både frå foreldra og frå elevane si side. FAU-leiaren har tatt del i utdanningskontoret sine samlingar for skule/heim-samarbeid, og har hausta inspirasjon og idear til å trekkje i gang ny aktivitet i dette arbeidet på Bokn.

Det gjekk fram at foreldra var sterkt engasjerte i prosessen sommaren 2000 då skuleveka for småskolen blei utvida frå 4 til 5 dagar i veka. Det gjekk vidare fram at kommunen har vedteke ei samansetjing av SU ved skulen som gir sterkare foreldrerepresentasjon enn lova krev. Kommunen har også gjort vedtak om at det skal vere ein klassestyrar for kvart årstrinn på skulen – sjølv om elevtalet er slik at det ikkje er eigne klassar for alle årstrinna.

Vi oppfattar dette som ei markering av at kommunen meiner at dei oppgåvene som ligg til klassestyrarfunksjonen er særst viktige. Dette sluttar vi oss til, men det må sjølv sagt vurderast om dette er den beste og mest logiske ressursbruken, særleg når årskulla er så små som dei er på nokre av årstrinna på Bokn skule.

Utdanningsdirektøren merkte seg at det ikkje hadde lete seg gjere å få elevrådsrepresentantar til å ta del i kontaktmøtet på Bokn. Vår erfaring frå andre kommunebesøk er at elevane sine synspunkt og vurderingar av dei ulike tema som er på programmet, er av stor verd for samtalanene, og at det også er av interesse for elevane å få vere med i slike møte der skulekvardagen deira er tema. Vi vil oppmode til at det blir lagt vekt på å trene elevane også på dei formelle sidene av elevmedverknaden

Tilpassa opplæring, spesialundervisning og PPT

Utdanningsdirektøren gjekk igjennom tal frå GSI-statistikken for skuleåret 2000/2001. Denne viser at Bokn har eit gjennomsnittleg elevtal pr. klasse på 14,71. Talet har vore jamt stigande frå 1997/98 då talet var 10,2. Til samanlikning er gjennomsnittleg klassestorleik i Rogaland og i landet elles ca. 20 elevar pr. klasse.

Sjølv om Bokn har eit gjennomsnitt på 14,7 elevar pr. klasse, har 6,8 % av elevane i Bokn enkeltvedtak om spesialundervisning i 2000/2001. Dette er i overkant av gjennomsnittet for landet og Rogaland fylke. Ser vi på summen av ressursar til spesialundervisning og til delingstimar utanom valfag, ligg Bokn på topp i Rogaland. Det er grunn til å vurdere nærare kvifor det er slik. Ei delforklaring kan sjølv sagt vere det høge talet på "gjesteelevar" der mange av desse krev særskilte opplegg. Ein må sjølv sagt også vere varsam med bruk av % i statistikk når det gjeld så små storleikar som i Bokn sitt tilfelle. Men det kan vere grunn til å sjå nærare på tala om biletet er det same over fleire år.

Frå kommunen si side blei det gjort merksam på at etableringa av bu-fellesskapa og fosterheimar på Bokn har bydd på utfordringar, men har samstundes vore med på å skape mangfald ved skolen. Nye impulsar og problemstillingar krev ny innsikt og gir dermed vekst til heile skolesamfunnet. Kommunen har likevel lært at det krevst grundig førearbeid, klare avtalar og gode samarbeidsrutinar mellom kommunar og etatar om slike ”gjesteelevsordningar” skal bli vellukka.

PP-leiar Jorid Vea orienterte om ordninga som går ut på at Bokn kjøper tenester frå Tysvær PPT. Bokn skule deltek saman med skulane i Tysvær på SAMTAK i regi av Tysvær kommune. Samarbeidet mellom PPT og skulekontoret fungerer godt. Rettleiar i spesialpedagogikk ved Bokn skule har den faglege kontakten med PPT og er koordinator for SAMTAK-prosjektet. PPT-kontoret arbeider med ei omlegging av arbeidet - som ei direkte oppfølging av SAMTAK. Kontoret opplever SAMTAK-opplegget i utdanningskontoret sin regi som positivt og nyttig. Eit relativt stort tal på ”gjesteelevar” på Bokn skule i den seinare tid har vore ei særskilt utfordring for skulen. PP-kontoret har i denne samanhengen lagt vekt på å arbeide med *forståing av kvifor negativ åtferd kan oppstå, korleis takle uønska åtferd, førebygging og dei føresette som viktige medspelarar.*

Utdanningskontoret registrerer at vi ikkje har hatt klagesaker på spesialundervisning frå Bokn på fleire år og at dette i hovudsak skuldast at tildelingane følgjer tilrådingane frå sakkunnig instans.

Skulefritidsordningar

SFO er organisert under rektor på skulen, og brukar areala til småskolen etter behov. Dei tilsette saknar ein eigen base som dei kan innreie utan å måtte ta omsyn til skuledrifta. Det går fram av årsmeldinga at ordninga er populær og at påmeldinga er aukande. Kommunen vil truleg måtte auke bemanninga dersom nye søkjarar skal få plass.

Musikk- og kulturskuletilbodet

Musikkskulerektor Jardar Harvikbotn gjorde greie for at ein på Bokn enno ikkje har utvikla kulturskuledelen. Musikkskulen har eit etter måten snevert tilbod. Skulen har dette året 46 elevar og har ikkje ventelister. Her ligg ei utfordring for kommunen i å utvikle musikkskulen til kulturskule.

Vaksenopplæring

Kommunen vedgår at vaksenopplæringa er eit område som er svakt ivaretatt i Bokn kommune. Det er ikkje laga plan for vaksenopplæringa. Det vil no bli tatt initiativ til å skape ein møtestad på skolen der ein tar sikte på å avdekkje kva for behov som finns og kva for tilbod ein må lage til for vaksne både på grunnskulen sitt område og innanfor vidaregåande opplæring. Utdanningsdirektøren understreka at vaksenopplæringa er eit viktig område å kartleggje. Det finns truleg eit ”skjult behov” også på Bokn. Vaksenopplæringsplanane bør dekkje heile VO-feltet.

Vi registrerer at vaksne innvandrarar som treng norskopplæring har blitt hjelpte ved at Bokn kommune har vist dei til vaksenavdelinga i Tysvær eller ein annan nabokommune. Bokn kommune har også tatt initiativ overfor Tysvær om eit eventuelt tettare samarbeid både når det gjeld vaksenopplæring og kompetanseutvikling for skulepersonalet.

ØKONOMI OG FORVALTNING

Skulen har tradisjonelt vore høgt prioritert i Bokn kommune. Rekneskapstala viser til dømes at kostnadene til utdanningssektoren i perioden 1994 til 1998 har tilsvart frå 40,75 til 42,37 % av kommunen sine netto driftsutgifter. Frå 1999 gjekk prosentdelen til dels kraftig ned. Det går fram av årsmeldinga at dette heng saman med at kommunestyret gjorde vedtak om stillingsreduksjonar i skulen på til saman 4 årsverk. Reduksjonen har gått ut over timetalet til klassesdeling, til styrking av tilpassa undervisning, til leing og fagleg rettleing og elevassistentar.

Vårt inntrykk er likevel at skulen har rimeleg godt med ressursar. Det kan vere grunn til å sjå nærare på bruken av ressursar på nokre område, til dømes innanfor spesialundervisning og tilpassa opplæring, og til leing og kontorteknisk hjelp til skolen.

Kommunen satsar også på skulen når det gjeld lokalitetar – ved at ein nå vil setje i gong byggearbeid for om lag 16 millionar kroner for å få på plass den etterlengta nye ungdomstrinnavdelinga, med auditorium og klasse/arbeidsrom som er tilpassa nye læreplanar. I ei slik utviklingstid for skulen som vi nå er inne i, vil det vera uråd å ikkje setje av tilstrekkelege midlar til kompetanseheving og utviklingstiltak. Slik vil også planane for kompetanseutvikling og kvalitetsutvikling på Bokn måtte følgjast opp. Vårt inntrykk er at kommunen satsar på utvikling og at skulen er utviklingsinnstilt. I så måte registrerer vi det som positivt at kommunen i dei gjennomførte lokale forhandlingane prioriterte utviklingsrelaterte tiltak ved å la alle tillegg gå til funksjonar.

Skulen sine plandokument viser at skulen satsar mykje på og har stor nytte av PILOT-deltakinga. Det går likevel fram at skulen ikkje maktar å fornye IKT utstyret sitt. Vi tillet oss å vise til dei røynslene Utsira har gjort ved å få PC'ar via den statlege avtalen med næringslivet.

Skuleanlegget

Standarden på det eksisterande skuleanlegget på Bokn er god, med gode arbeidsplassar for elevane (både for klassar og for den enkelte) og mediatek. Kommunen kom tidleg i gong og bygde ut for 6-åringane før det blei innført obligatorisk skolestart for dei. Vi blei presenterte for planane for neste utbygging, som skal setjast i gong dette året. Noverande bygg skal rustast opp og det skal byggjast ny avdeling for ungdomssteget og flott auditorium som også skal vere musikkrom for skulen. Dessutan skal folkebiblioteket flyttast til skulen.

Det gjekk fram at det er arbeid mykje med brannvern på skulen og det er utarbeidd ei eiga *Brannbok for skulen*. Arbeidet har gått føre seg i samarbeid med brannsjefen. Ein har også starta opp med utskifting av elevbord og elevstolar som kan tilpassast. Det er eit ønskje frå skulen at ein skal kunne halde fram med denne utskiftinga. Det blei ikkje orientert om korleis kommunen ligg an i høve til godkjenning av skole og barnehage etter *Forskrift om miljøretta helsevern i skolar og barnehagar*. Men det gjekk fram at det er sett ned ei tverrfagleg gruppe som skal ha som oppgåve å sikre barn og unge i Bokn trivsel, helse og godt oppvekstmiljø. Det er også gjort ein del tiltak for å sikre skuleelevane og barnehageborna mot biltrafikk på skuleplassen i den tida skulen eller SFO er open.

UTVIKLINGSOMRÅDE FOR KOMMUNEN

Kommunen manglar framleis eigen plan for vaksenopplæring. Utdanningsdirektøren minner om at kommunane er lovpålagde å ha ein plan for vaksenopplæring, anten som eigen plan

eller som del av anna planverk. Etter vår vurdering kan slike planar utviklast i samarbeid med næringsliv, fagforeiningar, lag og organisasjonar med tanke på å setje langsiktige mål for vaksenopplæringa som både tek omsyn til næringsutvikling og arbeidslivet sine behov og til ønskje og behov hos den enkelte vaksne. Slik kan det handlingsrommet som kompetansereforma gir, utnyttast til beste både for dei vaksne som treng etter- eller vidareutdanning, for kommunen og for næringslivet.

Utdanningsdirektøren rår kommunen til å:

Sjå nærare på korleis ein nyttar ressursane til spesialundervisning og tilpassa opplæring, til administrasjon på kommune- og skulenivået, og på ordninga med kontorteknisk hjelp til skulen.

Arbeide vidare med å få til gode hospiteringsordningar i samband med kompetanseutviklingsplanar for dei tilsette i skulen.

Arbeide med å få til meir og betre medverknad frå elevar og føresette.

Når det gjeld IKT og vanskane med å halde seg oppdatert med maskinar innanfor tronge budsjetttrammer, viser vi til at til dømes Utsira siste året fekk om lag 20 ”nye” maskinar til skulen for ein sær simeleg penge, via den statlege avtalen med næringslivet.

AVSLUTTANDE MERKNADER

Utdanningskontoret fekk godt innsyn i utviklinga i skulesektoren gjennom kontaktbesøket i Bokn kommune. Opplegget og gjennomføringa av besøket gav nyttig og god informasjon og gav høve til interessante samtalar. Statens utdanningskontor takkar Bokn kommune og Bokn skule for eit verdfullt og interessant kontaktmøte. Vi ønskjer lukke til med det vidare arbeidet med utviklinga av skulen.

Stavanger 08.08.01

Sigmund Sunnanå
utdanningsdirektør

Audun Gjerde